

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., fél évre 5 kor., negyed évre 2 kor. 50 fl. — Községeknek, körjegyzőknek, tanítóknak 8 kor.
Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

dr. Franciscy Lajos.

Társzerkesztő:

dr. Kaszala János.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. sz.

Hirdetések árai: Egy háromhasábos petitsor ára 16 fillér. Többszöri közlésnél árkedvezmény.

Hivatalos hirdetések 100 szóig 4 kor., minden további szó 4 fl.

Változás egyházmegyénkben.

A nyitrai egyházmegye kormányzatában nagy jelentőségű változás állott be. Öreg püspökünk *Bende Imre* ő nagyméltósága magas korára való tekintettel az egyházi joghatóságról és a püspöki uradalom feletti rendelkezési jogról lemondott jogutódja dr. *Batthyány Vilmos* gróf ő méltósága javára, a ki 1904 óta mint utódlási joggal kinevezett koadjutor püspök állott főpásztorunk oldalán, s 1906 óta mint püspöki helynök vett részt az egyházmegye kormányzatában.

Főpásztorunknak a püspöki joghatóság gyakorlásáról való lemondását a pápa *Ő Szentsége* elfogadta s a joghatóság gyakorlását a koadjutor püspök úrra ruházta át, a ki mint administrator apostolicus (apostoli adminisztrátor) fogja ezentúl teljes és korlátlan püspöki jogkörrel az egyházmegyét kormányozni.

Az anyagiakra nézve a főpásztor és a koadjutor püspök úr között létrejött megállapodáshoz a király *Ő Felsege* is, mint legfőbb kegyúr hozzájárult.

Bende Imre püspök úr azonban megtartja megyés püspöki címét és rangját s az egyházi kötelem közte

és egyházmegyéje között továbbra is fenmarad.

Ennek a nagyfontosságú változásnak a küszöbén legmélyebb hálával gondolunk vissza arra a számtalan sok jótéteményre, melyeknek 17 éven át megyés püspökünk áldott szívének jóságából részeseivé lettünk. A miénk marad ő továbbra is s tartsa meg őt az Isten számunkra még sokáig. A mennyire egyházmegyénknek a papságát ismerjük, biztosra vesszük, hogy az az agg főpásztor életének alkonyát a szeretet és ragaszkodás változatlan érzelmeivel fogja bearanyozni.

Azt a mély tiszteletet pedig, melylyel megyés püspökünk rendelkezéseit teljesítettük, a hódolatnak és az ügybuzgó szolgálatkészségnek azt a hűséges érzését, melylyel magunkat főpásztorunk kormányzatának alávetettük, átszarmaztatjuk utódjára, a kit az Isten dicsőségére irányuló törekvéseiben, szent munkájában köteles engedelmséggel és teljes odaadással követni, szívünk-lelkünk egész erejével támogatni fő törekvésünk lesz.

Isten kegyelme vezérelje egyházmegyénk új kormányzóját! Isten áldása legyen az egyházmegye papjain és hívein!

Az agrárprogramm.

A magyar agráriusok által adott program, nem pártprogram. Egyszerű felölése csak azoknak az érdekeknek, melyek a gazdaosztály boldogulásának lényeges feltételeit képezik.

A néppárt mindig szíven viselte a gazdaosztály érdekeit, husvéti szózatában is hangoztatja, hogy a hazafias földmivelő osztály anyagi megerősítését, a közigazgatás javítása által helyzetének könnyítését, jogainak biztosítását továbbra is főfeladatának fogja tekinteni.

Ehez képest az agrár program a néppárt támogatására is számíthat, a mely program különben annyiban a néppárt programja is, a mennyiben azokra a mezőgazdasági érdekekre kiterjeszkedik, melyekért a néppárt már csak nem két évtized óta küzd.

Pártunk vezetői a programmal való közösséget azáltal is kifejezték, hogy annak kidolgozásában résztvettek s a kész programot nevek aláírásával elfogadták.

A választási küzdelmek alatt nem lehet érdektelen dolog ismerni ennek az agrárprogramnak részleteit s azt a gazdaközönségnek megmagyarázni.

A programot a lapunk számára

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE” TÁRCÁJA.

Ami édesebb a szerelemnél.

— Orosz életkép. —

Lapkin Ivanovics Iván, egy kellemes külsejű fiatalember és Jambliczkája Szemjonovna Anna, egy fitos orru kisasszony, leültek a padra a patak partja mellett. Nagyon kitűnő helyen állott ez a pad, lehajló águ fák vették körül. Kíváncsi szem nem láthatott át a lombok sűrűségén, csak a vízből felszökellő halak láthatták, mi történik a padon. Kezükben a horgovessző s a horgon a reá húzott féreg. Mindjárt hozzá is fogtak a horgászashoz.

Mily boldog vagyok, hogy végre egyedül lehetünk — szólalt meg Lapkin. — Sok, nagyon sok mondanivalóm van neked, Szemjonovna Anna... Midőn először láttalak, akkor tudtam meg csak igazán, hogy miért vagyok a világon... Akkor tudtam meg, hogy mi a szerelem... az igazi, a forró szerelem... Már pedzi... Ne, ne huzza ki még a horgot! Hadd harapjon bele a hal... Mond, Szemjonovna Anna, remélhetem-e, hogy te is szeretsz engem?... De most gyorsan ránts ki a horgot...

Szemjonovna Anna gyorsan kirántotta a

horgot és felsikoltott. A levegőben egy ezüstös hal ficáncolt a horg zsinor végén.

Jaj, hamar fogja meg! — ujjongott a leány.

A hal kisiklott Ivanovics Iván kezéből, egy darabig vergődött és csapkodott a fűben — egy loccsanás és megint benn volt a patakban.

Lapkin midőn a hal után kapott, a halacska helyett Szemjonovna Anna kezét kapta el s ajkához szorítva, megcsókolta. Szemjonovna Anna szabadkozott egy kissé, de már késő volt. Az első csókot nyomon követte a második, utána a harmadik, a negyedik...

Midőn már szeri-száma sem volt a csóknak, vidám kacaj szólalt meg a hátuk mögött. Megfordultak s látták, hogy a vízből egy furdó gyerek bukkan fel előttük. A Szemjonovna Anna öcse lubickolt vígan a hús patakban. Megállt előttük aztán ismét kacagott.

— Hi, hi, hi. He, he, he! Csokolóztatok! Megálljatok megmondom a mamának!

— No, de ha van benned, tisztesség, — hebegte Lapkin — még sem fogod megtenni. Gyalázatoság volna leleskedni másra, de még gyalázatosabb aztán be is árulni.

— Ha kapok egy rubelt, nem árulak el benneteket! De ha nem adtok meglátsátok!

Lapkin elővett egy rubelt a zsebéből s oda-

adta a lurkónak. Kólya — így hívták — fűttengett egyet és beugrott a vízbe.

De a fiatalok nem mertek többet csokolózni.

Lapkin másnap tussal és festéssel kedveskedett a Kólya gyerekeknek, Anna pedig egy darab csokoládét tört neki. De a gyerek mindig ott lábatlankodott körülöttük, egy lépést sem tehettek, hogy a nyomukba nem lett volna.

— Kicsi gyermek még — dühöngött magában Lapkin — s mégis mily szörnyű gazember. No ebből is szép akasztófavirág válik még valamikor.

De Kólya ahelyett, hogy magába szállt volna, utóbb még követelőbb, még szemtelenebb lett; folyton fenyegetőzött, hogy így elmond mindent a mamának, úgy elmond mindent a mamának. Szóval: zsarolta a szerelmeseiket. Végre már órát is követelt tőlük.

Az is megtörtént egyszer, hogy Kólya ebéd közben hirtelen felkacagott. Kezdetben csak úgy odakancsalított Lapkinra, de aztán alattomosan vihogva oda sugta neki:

— Meséljek valamit?

Lapkin oly vörös lett mint a rák, Szemjonovna Anna pedig kifutott a szobából.

Augusztusig tartott ez a gyötrelmes állapot. De augusztus végén Lapkin megkérte Anna kezét.

küldött szöveg szerint a *Budapesti Levelező* nyomán a következőkben közöljük:

Választójog.

1. A választási jognak olyan kiterjesztését követeljük, mely míg egyrészt a magyarság vezető szerepét biztosítja, másrészt kellő tekintettel van arra, hogy a magyar gazdaosztály jogos igényei ez alapvető kérdésnél csorbát semmi tekintetben ne szenvedjenek.

Vámpolitika.

2. Követeljük az eddigi törvényekben és törvényes megállapodásokban megállapított agrár vámvédelemnek teljes mértékben való fenntartását, mert csak így lehetséges, hogy a magyar gazda terményeiért és állataiért olyan árakat kapjon, melyek mellett a munkabérek és a szükségleti cikkek árának emelkedése mellett is jövedelmezően lehessen gazdálkodni s melyek a mezőgazdasági üzem oly arányu fejlesztését teszik lehetségessé, hogy a mezőgazdaság a vámterület élelmiszerét elláthassa. Ennek megfelelően élő állatoknak bár levágás, vagy csak legeltetés céljából való behozatala állategészségügyi szempontból továbbra is tiltandó. Levágott állapotban az összes illetékes tényezők által az előző kormány idejében a román szerződéssel egyidejűleg és együttesen megállapított egyezmény értelmében, a keleti államokból legfeljebb 50 ezer darab szarvasmarhának, 120 ezer darab sertésnek és 100 ezer darab juhnek behozatala legyen megengedve.

A Görögországgal kötendő szerződésben követelnünk kell a mazsola szőlőre vetett 60 korona vámnak sértetlen fenntartását.

Tőlünk telhető eréllyel és nyomatékkal tiltakozunk az ellen, hogy akármely vámszerződés a törvényhozás mellőzésével bármely indokból rendeleti uton lépjen életbe.

Termelés és értékesítés.

3. Az állattenyésztés fejlesztése, állati termények értékesítése, falusi fogyasztási szövetkezetek megerősítése, általában a mezőgazdasági termények értékesítésének szervezése és az ez irányban működő szövetkezeti szervezetek és egyéb agrárérdekeket előmozdító (biztosító) termelőszövetkezetek támogatására a törvényhozás legalább is olyan összeget szavazzon meg, mint az osztrák, hogy a versenyben megállhassunk és haladhassunk. Kívánjuk azoknak az iparágaknak fejlesztését, melyek a mezőgazdasági termelésre támaszkodva elsősorban annak termékeit dolgozzák fel s a mezőgazdaság több oldalúságát előmozdítva, szaporodó bevételt és munkaalakokat biztosítanak a gazdáknak és munkásoknak egyaránt.

Mily boldog nap volt az!

A szülők beleegyeztek a házasságba. Nyomban azután, hogy ez megtörtént, Lapkin ki szaladt a kertbe, megfogta Kólyát s úgy helybenhagyta, hogy a jövődöbéli sógor ordított, mint a sakál.

Jött Szemjonovna Anna is, ez meg a fülét rángatta meg a kedves kis öccsikéjének.

Később, midőn már boldog házastársak voltak, kölcsönösen megvallották egymásnak, hogy sem mátkaságuk alatt, sem mátkaságuk előtt soha oly boldognak nem érezték magukat, mint midőn kitölthették mérgőket azon a gaz Kólya gyereken.

A gyógyszer.

Egy jónevű, ismert orvosról szól ez a történet. Csinos is volt, kedves modoru is volt. A legjobb beteget egy gazdag bankárnak, szépek éppen nem mondható, leánya volt, a kit már éppen három hónapja gyógykezelt. De javulás nem igen mutatkozott.

Az apa egy nap megfogta az orvost.
— Doktor ur, mi van a leánnyommal?
— Kedélybeteg és bizony nehezen halad a javulás...

— De talán ön nem mondja meg őszintén, mi a baja a leánnyomnak.

— Hát kérem megmondom; a kisasszonynak férjhez kellene menni. Ez volna a legjobb gyógyszer.

— Hm! És akkor egészséges lesz a leánnyom?

— Mint a makk!

A bankár ismét gondolkodik.

— Tudja mit, orvos ur, vegye el a leánnyomat...

A fiatal orvos — mellesleg már vőlegény — így felelt:

— Tetszik tudni, én csak rendelem az orrosságot, de bevenni mindig más szokta.

Falu és város.

4. Nemzeti érdek, hogy az a távolság, mely a város és falu között gazdaságilag jóléti és közegészségügyi intézmények és műveltség tekintetében ma meg van, lehetőleg kiküszöböltesék, hogy ilykép a falusi élet vonzóvá tétetvén, a lakosság kivándorlása, városokba özönlése lehetőleg mérsékeltesse, mert különben féltő, hogy meggyengülnek, sőt elapadnak azok a források, melyekből a városok erőiket szívják és vesztitnek azok a piacok, melyeken készítményeiket értékesítik.

E végből szükségesnek tartjuk, hogy a vidéki népesség terhei könnyíttessenek s a teherviselés városban és falun arányban legyen a törvényhozás, kormány és közigazgatás által nyújtott támogatással és előnyökkel. (Folyt. köv.)

Bizalom a kormánynak. Nyitramegye törvényhatósági bizottságának f. h. 7-én tartott rendkívüli közgyűlése *hazafias örömmel* vette tudomásul a Khuen-Héderváry-kormánynak azon leiratait, melyekben a kormány a törvényhatóságot értesíti a kinevezéséről és támogatást kér. A törvényhatósági közgyűlés ezenfelül biztosította a kormányt a kért támogatásról és *bizalmáról*.

Mikor valaki ezt a közgyűlési határozatot hallja, vagy olvassa, első gondolata és kérdése a dolog természeténél fogva csak az lehet, hogy minek *örülhet* az ember a jelen kormány kinevezésével kapcsolatban? A kormány programjának talán? Hiszen programot még nem adott. Csak annyit mondott, hogy dolgozni akar. Van-e a világon olyan kormány, a mely azt mondaná, azt jelentené ki, hogy nem akar dolgozni? Nem is kérdezzük a kormányoktól soha sem, vajjon akarnak-e dolgozni, hanem azt kérdezzük tőlük, hogy mit és hogyan akarnak dolgozni. Ezt pedig a jelenlegi kormány eddig még meg nem mondta és úgy véljük nem is tudja megmondani.

Pedig az a munka, mely a kormányra vár, nagyon nagy. Helyre kellene állítania a király és a nemzet közötti egyetértést, fejlesztenie kellene nemzeti irányban a 67-es alapon rejlő államjogokat, javítania kellene a közigazgatást, meg kellene oldania a szociális és közgazdasági kérdések egész tömegét, keresztlül kellene vinnie azt a nagy reformot, melynek sürgős halaszthatatlan természetére nézve nincs az országban véleménykülönbség: a választói jog reformját.

Olyan kérdések ezek, melyekre nézve aprólékosan menő programot egy párt és egy kormány sem adhat, de azokat az *alapelveket*, melyek szerint a pártok ezeket a kérdéseket kezelni szándékoznak, nagyon is lehetséges, sőt kell is körvonalozni, mert ezen alapelvek ismerete nélkül a pártok politikájának irányáról és szelleméről lehetetlen tájékozódni.

És tényleg körvonalozta is minden párt a fentebb említett belpolitikai kérdésekben az ő álláspontját és ismeri is ezt az elvi álláspontot mindenki, a ki az illető pártok programja iránt érdeklődik. Csak a nemzeti munkapárt nem mondta meg, hogy minő alapelvek szerint akarja ezeket a kérdéseket megoldani.

Ilyen helyzetben valóban nem tudjuk, hogy minek örülünk tulajdonképpen, mikor a jelenlegi kormány vállalkozásáról szó esik. S ha ezt nem tudjuk, akkor a támogatásnak megígérése és a bizalom biztosítása a kormány iránt olyan politikai cselekedet, a melynek szemernyi létalapja és jogosultsága sincsen.

A főispán beiktatása.

Nyitra vármegye törvényhatósági bizottsága f. hó 7-én iktatta be állásába a vármegye kinevezett főispánját, *Crausz Istvánt*.

A beiktató közgyűlésen a törvényhatósági bizottsági tagok elég nagy számmal jelentek meg, az arisztokráciát báró Haupt-Stummer Lipót és gróf Apponyi Gyula képviselték.

Az ünnepség isteni tisztelettel kezdődött a Szt. Ferencrendiek templomában. A szent misét *Jeszenszky Alajos* apátkanonok celebrálta.

A székfoglaló közgyűlést pont 10 órakor nyitotta meg *Turcsányi Ödön* alispán. Mindenekelőtt a *Wilczek* gróf felmentését, azután pedig a *Crausz István* kinevezését tartalmazó kormányleiratok olvastattak fel. *Wilczek* gróf a törvényhatósághoz meleg hangú levelet intézett, melyben elbucszúzik a vármegyétől. A közgyűlés a levélre bucsúíráttal válaszolt, melyben *hálás köszönetét* fejezte ki a volt főispánnak a vármegye közönsége iránt tanúsított jóindulatáért s további közéleti működéséhez sikert kívánt.

Ezután küldöttség ment az új főispánért, melynek tagjai voltak: báró Haupt Stummer Lipót, Juhász Vincze, Rabár Endre dr., Sporzon Ernő, Árpási Imre.

Kis vártatva a bizottság megjött az új főispánnal, a ki nyomban letette az esküt a törvényhatósági bizottság színe előtt, azután pedig elmondta székfoglaló beszédét.

A főispán beszédében volt egy-két olyan kitétel, a melyeknek helyességét készséggel elismerjük. Így mindenek előtt aláírjuk mindazt, a mit elődjéről gróf *Wilczek* Frigyesről mondott, a ki szerinte és szerintünk is az egész vármegye osztatlan nagyrebucszulását, szeretetét és ragaszkodását bírta. Helyes az is, a mit a dinasztikus hűségéről mondott. Magyarországon legfeljebb csak egyes individumok lehetnek, a kik nem hívei a dinasztának, de ilyen pártok nincsenek, de sőt még frakciók sem.

Intranzigens liberalizmus.

A főispán az *intranzigens liberalizmus* hívének vallotta magát. Mi az az intranzigens liberalizmus? Nem hisszük, hogy erre a kérdésre a főispán feleletet tudott volna adni, ha ott a közgyűlésen őt egy kicsit megexaminálhattuk volna. Két ilyen elvont fogalmat nem is könnyű meghatározni. Mi azonban az intranzigens liberalizmust következményeiből és hatásaiból ismerjük. Ez az intranzigens liberalizmus volt az, mely elhanyagolta a kiegyezési törvényben rejlő nemzeti jogok fejlesztését s ezzel megrendítette a kiegyezés életerejébe vetett hitet; ez az intranzigens liberalizmus volt az, mely az egyházpolitikai harccal tört rá a kath. egyházra, azt megalázta, az összes keresztény felekezeteket meggyöngyöztette, de a zsidóságot erőhöz és hatalomhoz jutni segítette.

Ez az intranzigens liberalizmus volt az, mely koldussá tette a kisiparos és kisgazda osztályt s ezzel felidézte a kivándorlást, az ő összes bajával és nyomorúságával. Ez az intranzigens liberalizmus gyengítette meg, a romlás örvényének szélére sodorta a magyar középbirtokos osztályt, ránk szabadtotta a kozmopolitizmust a tudományban, művészetben, közviszonyaink minden rétegében. Az Istent és hazát tagadó nemzetközi demokracizmusnak szülőanyja: az intranzigens liberalizmus.

Nos hát, a ki ezen rendszer hívének vallja magát, attól üdvös, a haza keresztény népének üdvét, boldogságát felőlelő politikát várni nem lehet. Pedig a haza élettörzse a keresztény nép. Ennek hite, hazaszeretete, dinasztikus hűsége, emberbaráti érzései és erkölcei, hűsége a törvényes rendhez, olyan alappillérek, melyeken hazánk magyar nemzeti jellege, alkotmányos szabadsága, a nyugati civilizációhoz való vonzódása, kulturális, politikai és közgazdasági fejlődése nyugszik.

*Crausz István*nak intranzigens liberális érzelését és meggyőződését régóta ismerjük. S éppen ez volt az oka annak, hogy a néppárt a beiktató közgyűléssel kapcsolatos ünnepségekben nem vett részt; ez volt az oka annak is, hogy a klérus az új főispánnal testületileg nem tiszteltgette. Az ilyen tisztelgés mindig hivatalos aktus. Nyitravármegye katolikus papsága tisztelt mindenkiéket a politikai meggyőződését, de azt már még sem lehet tőle várni, hogy olyan politikai tényezők iránt, a kik a keresztény magyar néppolitika elveivel homlok-

egyenest ellenkező, sőt azzal ellenségesen szembe-helyezkedő irányt követnek, hivatalos formában tiszteletet nyilvánítson.

Nagyon élesen támadta a főispán a nyitra-megyei függetlenségi pártot. Kérdés, politikai cselekedet volt-e ez? Egy főispánnak a vármegye minden szervezetét, ha még olyan parány volna is az, meg kell becsülnie. Ez az első feltétele a koncilias politikának.

A néppártról.

A mit a néppárttól mondott, minazt a jelen alkalommal kommentálni, messze vezetne. Majd lesz még arról is szó. Minthogy azonban a főispán úr felvetette azt a kérdést, hogy mi akadályozza a néppártot abban, hogy a jelenlegi politikai alakuláshoz csatlakozzék, megfellelünk rá rögtön. Az akadályozza ebben a néppártot, a mit a főispán úr a kath. klérusról mondott. Azt mondotta ugyanis, hogy a kath. klérus egyik legfőbb támasza volt a Deák- és a Tisza Kálmán-féle szabadelvű pártnak.

Ez igaz. De éppen az a szomorú tapasztalat, melyre a magyar kath. klérus az említett korszakok alatt szert tett, győzte meg ezt a testületet és általában a nemzetfentartó politikának minden hívét arról, hogy a liberális kormányok és pártok az ország fentartó erőinek *desorganizációját* idézik elő. Minél hűségesebben támogatta a kath. klérus a liberális kormányokat, annál jobban erősödött a szabadelvű pártban az antikatholikus érzület és szellem, mert a szabadelvű kormányok a támogatást elfogadták a klérustól, de az egyház jogait és igazait nem tisztelték, és mikor a klérus ezen jogok védelmére kelt, akkor ellene sorakoztatták az egész liberális pártot, de sőt az ország minden liberális elemét.

Ebből a tapasztalatból annyira okosak már mégis csak vagyunk, hogy a liberalizmusnak másodszor lépre nem megyünk. Mi most jó keresztény népünk, idővel majd keresztény intelligenciánk erejére is támaszkodva fentartjuk továbbra is azt a bástyát, a keresztény néppártot, mely mögött az egyháznak minden joga, a keresztény szellemnek minden életnyilvánulása, a magyar nemzeti államnak minden érdeke biztos oltalmat találhat.

A főispán után *Langhammer* Vince főjegyző a tiszviselői kar üdvözlését tolmácsolta. Beszédében nem használt nagyhangú frázisokat, de igen nyomatékos volt az a kijelentése, hogy az ország közállapotainak súlya sokszor ránehezedik a tiszviselői karra, a melynek helyzetét hathatós törvények nem védelmezik. A tiszviselői kar mindazonáltal hiven teljesíti kötelességét, tisztes és becsületes munkával akarja szolgálni a vármegyei közigazgatást.

Majd a törvényhatósági bizottság szónoka dr. *Rabár* Endre, érsekújvári kir. közjegyző emelkedett fel szólásra, a ki most is igen higgadtan, okosan és ekesszólón beszélt. Mint pártönkivüli ember nem gyakorolt kritikát a politikai viszonyok felett, hanem ahelyett magasztalta azt, a mit mindnyájan nagyra tartunk: a munkát, a haza boldogítására irányuló önzetlen törekvést, mely teljesen háttérbe szorítja az egyéni érdekek érvényesülését.

A néppárt szónoka.

Ajtics-Horváth Dezső a vágvecsei kerületnek volt orsz. képviselője a nyitra-megyei néppárt részéről emelt szót. Mindenek előtt a volt koalícióról beszélt, rámutatva annak alkotásaira, melyek a haza javára szolgálnak. Azután áttért az új alakulásra, mely iránt a néppárt bizalommal nem viseltetik, de nem is üzen neki már előre parlamenti harcot, hanem *bevárja* azt a sokat hangoztatott és annyiszor már megígért nemzeti munkát. A mit a haza igaz üdvére akar a munkapárt alkotni, abban őt a néppárt nemcsak hogy nem fogja zavarni, hanem támogatni fogja.

Azután a főispán felé fordult a szónok, a kit magyaros szívéllyel üdvözölt. A főispán, mint politikai tényező iránt bizalmat nem nyilváníthat, de ha lelkiismeretes hűséggel fog töre-

kedni a vármegyében a *közélet tisztaságára*, a *törvényes jogrend* sérthetetlen tiszteletben tartására, ha *elődje nyomdokain* haladva, a kezében levő hatalmat a vármegye közjára fogja felhasználni, akkor a néppárt nem harcot provokál a főispán ellen, hanem teljes *munkakészséggel* fogja őt a vármegye ügyeinek vezetésében támogatni.

A néppárt jeles szónokának beszédét a békének az a szelleme lengte át, melyet a politikai okosság sugall; másrésztől azt a határozottság jellemzi azt, melyet csak erős elvi meggyőződés szülhet. Már ebből a szempontból is ez a beszéd kiváló szónoki alkotás, az előadása pedig olyan lelkes, sőt tüzes volt, hogy valósággal felvillanyozta a terem egész közönségét, a néppártot pedig magával ragadta.

A szép beszédet a következőkben adjuk:

Méltóságos Főispán úr! Igen tisztelt vármegyei Közgyűlés!

Valahányszor az országos politikában újabb kialakulással más korszak áll elő, a maga aspirációival, törekvéseivel, a főispáni székfoglalóban is hangoztatott újabb rendszerrel, mindannyiszor a nagyközönségből ezzel szemben a várakozáson felül vagy az elégedettség és bizalom, vagy ennek ellenkezője: az elégedetlenség és bizalmatlanság érzete váltódik ki.

Mi, t. törvényhatósági Bizottság, a kik a közelmúlt politikai korszakban a coalitio támogatói közé tartozunk, a jelen helyzettel szemben lelkiismeretünk tiszta meggyőződésével a várakozás álláspontjára helyezkedhetünk; mert ismerjük kötelezettségünket a nemzettel szemben. Mert a mikor azt láttuk, hogy az elmúlt törvényhozás, a saját hibáján kívül a bel- és külpolitikai események következtében az alkotások teréről a téltenség mezejére volt kárhóztatva, akkor a jövőndő parlamentnek már előre vétőt kiáltani, jövőndő munkásságát a megakasztás fenyegetésével illetni, legalább is politikai vétségnek tekintenénk.

A több mint négy évig tartó koalíciós irányzat alatt, mesterségesen lettek eltávolítva az egyes pártok között azelőtt fennállott válaszfalak, melyek mögött addig a párt-tusák zajlottak le. Ha a mesterkélttség helyett ezen válaszfalak maguktól tűntek volna el, ma bizonyára más helyzettel állanánk szemben. A felszínen megszünt a pártok közötti ellentét, látszólag náluk a békés összmunkálkodás uralkodott. És bár mennyire szeretnék is sokan letagadni, tény az, hogy igen sok tekintetben fordította munkáját a pártok összesége, a nemzeti törekvések előbbrevitelére.

Tudtuk nagyon jól mindnyájan, hogy a coalitio nem lesz hosszútartó, mert az egyes pártok közötti közjogi ellentét bénította annak életerejét. Később már azt is tapasztalhattuk, hogy még elvállalt programját sem képes megvalósítani, és nyilvánvaló volt az is, hogy a pártközi állapot csak egy átmenet, melyet követni fog egy újabb kialakulás, ez azonban gyökereit ha nem is nemzet egészében, de legalább is annak nagy többségében kell hogy megtalálja. Ez azonban nem úgy történt.

A jelenlegi kormány a parlamenten kívüli jellegében nevezetett ki. A nemzetnek kisebbségét képviseli, de nem is képviselhet mást, mert alig hogy előterjesztette — programját, már is minden idejét az általános választások irányítása köti le. De nem lévén parlament, nem is léphet a nyilvánosság elé és nem győzheti meg a nemzetet szándékai — és törekvéseiről.

Ezzel szemben azonban sajnálatos események állanak előttünk. Első lépése is már szerencsétlen volt, mert midőn a törvénykülvüli állapotban a Ház elnapolásának tényéhez folyamodott, minden hazafias pártban és alkotmányosan érző egyénben azt a hitet keltette, hogy törvénytudása nem a nemzeti törvények tiszteletben tartásának szándékából ered. Amidőn pedig az utolsó Ház-ülésen, az országos költségvetés és felhatalmazásról tett nyilatkozatával kihívta azt a — minden higgadt és parlamentárisan gondolkozó hazafi által eléggé le nem sajnálható és el nem ítéltető eseményt — csak megerősített azon tudatunkban, hogy az ő kezében a kormány vezetése nincsen jó helyen.

A kormányának a választási reform tekintetében elfogalando álláspontját illetőleg még nem állunk tisztázott helyzettel szemben és ezért erre nem térek ki, bár nagyon szerettem

volna, ha illetékes helyről az összkormány magatartása felől e tekintetben megnyugtató kijelentések hangzottak volna el.

Nem térek ki a Képviselőháznak ex-lex-ben történt feloszlására sem.

De már is elegendő okok bizonyítanak mellettünk, hogy a jelenlegi kormány iránt bizalommal ne viseltessünk. De t. Közgyűlés mi a munka emberei vagyunk, nem a *megakasztás*, de a *fejlesztés* a mi politikánk és ezért vagyunk mi várakozással a kormány jövőndő munkássága iránt.

Ha a kormány be fogja tudni igazolni azt, hogy első politikai botlása nem a törvények ignorálásából eredt, hanem a felfordult parlamenti viszonyok folytán követtetett el; ha meg tud győzni arról, hogy kijelentései beteg politikai közállapotaink nyomása alatt hangzottak el; ha biztosít arról, hogy a választói törvény reformjánál a magyar nemzet egységének a magyarság hegemoniájának megőrzésére fog egyedül törekedni, egyébként pedig minden erejével a nemzeti fejlődés terén, a törvényesség és alkotmányosság határain belül, a népjogok védelmében, a nemzeti önállóság és megerősítésen fog munkálkodni: úgy bizton állíthatom, hogy minden hazafias párt, a mely saját pártpolitikai és egyéni hatalmi törekvései fölé tudja helyezni hazáját és mindenek felett szereti nemzetét, nem megakasztani, de a fenálló elvi különbségek dacára is támogatni fogja törekvéseiben.

Ezeket előre kellett bocsátanom tek. törv. Bizottság, hogy igazoljam azt az álláspontot, melyet ma itt a vármegyei néppárt nevében és megbízásából vagyok szerencsés megjelölni. Én mint ilyen a méltóságos Főispán urat, mint ezen minőségében közénk érkezett magyaros őszinteséggel üdvözölöm.

De épen azokra való hivatkozással, a miket imént szerencsés voltam előre bocsátani, Méltóságodat, mint a jelenlegi kormány politikai kiküldöttét — részünkről a bizalom előlegezéséről nem biztosíthatom. Arról azonban igen, hogy ha a Főispán úr az előbb előttünk letett főispáni esküjének szent betűihez lelkiismeretének egész őszinteségével fog ragaszkodni, ha a közigazgatás tisztasága, a törvényes rend, az alkotmányos jogok védelmében fog munkálkodni, ha a vármegyei békés összmunkálkodás terén — mindnyájunk szeretetében és kedves emlékeiben őrzött — elődjének nyomdokain fog haladni, úgy meg lehet győződve, hogy bennünk nem ellenségekre, de a köztünk lévő elvi ellentét ellenére munkatársakra, támogatókra fog találni. Mi már előre nem a harcot hirdetjük, de a munkát ajánljuk fel.

Nehéz időkben, adáz harcok között, alkotmányunk és törvényes rendünk védelmében acélozódott meg akaratunk, nincs az a félelmetes harc, mely minket a méltó küzdelemtől visszariasztana jogaink védelmében. De épen e harcokban megedzett tapasztalatokkal szerzett tudásunk és akaratunkkal állunk keszen a munkára is, ha oda minket őszinte igaz szó hív.

Ezzel köszöntöm Méltóságodat a mai székfoglalója alkalmából. Méltóságod e vármegyének már munkása volt és erős reményemnek adok kifejezést, hogy itt szerzett tapasztalatait, alkotmányos érzését, törvény tiszteletét szeretet vármegyénk javára fogja érvényesíteni. Vármegyei önkormányzatunk erősségét a békés összmunkálkodást fogja fentartani és fejleszteni. Hogy nekünk, a kik a Főispán úr jövőndő munkásságát a várakozás álláspontjáról fogjuk elbírálni, nem a csalódás, hanem a meglegedés és elismerés érzete fog osztályrészül jutni.

Sporzon Ernő indítványára, a kit a munkapárt — milyen különös! — meghallgatni nem akart, az összes beszédek a közgyűlés jegyzőkönyvébe vétettek fel.

A kormányiratok.

A közgyűlés további folyamán a kormány leiratai intéztettek el.

Darányi Ignác volt földmivelésügyi minister bucsuiratára a törvényhatósági bizottság levéllel válaszol, melyben megemlékezve a volt miniszter áldásos tevékenységéről, őt arról biztosítja, hogy a kormányon kifejtett működésére mindig halálal fog visszaemlékezni.

Ezután a jelenlegi kormány minisztereinek a leiratai következtek, melyeknek kapcsán, mint lapunk más helyén is említjük, a közgyűlés bizalmat szavazott a kormányának.

Az állandó választmányunk erre vonatkozó javaslata ellen a néppárt részéről dr. Franciscy Lajos szólalt fel, a ki kifejtve azt, hogy a kormány programjában és eddigi működésében nem talál alapot és okot a bizalom kifejezésére, a kormány leiratainak egyszerű tudomásul vételét indítványozta.

Az indítvány ellen gróf Apponyi Gyula beszélt, a ki reflektálva dr. Franciscy egyik észrevételére, azt a kijelentést tette, hogy ő örül annak, hogy a kormány a választói reform dolgában még nem határozta meg az álláspontját. Mert ha radikális volna az az álláspont, akkor például Nyitra megye azt nem tehetné magáévá; ha pedig konzervatív volna, akkor az ország más helyén elleneznék azt.

Ha gróf Apponyi Gyulának ez a véleménye alapos volna, akkor az államkormányzat művészetét az a kormány gyakorolná legjobban, mely a fontos, életbevágó kérdésekben az ország közönségét tájékoztatlanul hagyja. Ezt pedig már még sem fogadhatjuk el.

A közgyűlés az állandó választmány javaslatát fogadta el.

A főispán a közgyűlés berekesztése után küldöttségeket fogadott, délután 2 órakor pedig bankett volt, melyen 220-an vettek részt.

Ujdonságok.

Tisztelgés az apostoli adminisztrátornál. A nyitrai központi, világi és szerzetes papság folyó hó 9-én délelőtt tisztelgett dr. Batthyány Vilmos gróf koadjutor püspök úrnál, a nyitrai egyházmegye apostoli adminisztrátorává való kinevezése alkalmából.

A tisztelgők üdvözlőváltásait és hódolatát Czeizel Gábor pápai prelátus és nagyprépost tolmácsolta ékes beszédben, kifejezve főképp a klérus örömet a felett, hogy az egyházmegye a saját kebeléből nyert kormányzót, a ki már eddig is nagy szellemi és lelki képességekkel vett részt az egyházmegye ügyeinek vezetésében.

Dr. Batthyány Vilmos gróf, püspök úr szeretetteljes szavakkal válaszolt az üdvözlésre, melyek gondolkodásának fenkölségét tükrözik vissza. Rámutatott arra, hogy az ő programja adva van az Üdvözítő tanításában, utja pedig, melyen haladni akar, meg van jelölve az egyház kánonjaiban és egyéb törvényes rendelkezéseiben. Szeretettel karolja keblére az egyházmegyét, melynek életét és tevékenységét szenteli. Az Isten dicsőségére és a lelkek üdvére irányuló törekvéseiben a papság támogatását kéri, szeretetből eredő alárendeltséget, mely az egyházmegyei kormányzat egyöntetűségének elengedhetetlen feltétele.

Végül köszönetet mondott az üdvözlésért s leereszkedő nyájassággal búcsúzott el a tisztelgőktől.

Személyi hír. Dr. Batthyány Vilmos gróf koadjutor püspök és apostoli adminisztrátor f. h. 7-én Wienben legfelsőbb kihallgatáson volt a királynál.

Gróf Zichy Aladárné Lesujtó csapás érte gróf Zichy Aladár val. belső titkos tanácsost, az országos Néppárt elnökét. Neje szül. Kéthelyi *Hungady* Henriette Terézia Mária grófnő, néhai gróf *Hungady* Imre úrményi nagybirtokos és neje *Györy* Felicitás grófnő leánya f. h. 6-án egy orvosi műtét következtében, életének harmincnyolcadik évében Budapesten Bársony tanár klinikáján elhunyt.

A boldogult grófné, fenkölt lelkű anyjának szívbéli tulajdonait örököelve, mint hitves és mint anya egyaránt előkelő díszre és virágra volt a magyar főúri világ asszonyainak.

Pártelnökünk vesztésében, mely arisztokraciának számos családját borította gyászba, a legbensőbb részvét érzésével osztozunk.

A drága halottat f. h. 8-án temették a fejrmegeyi Vajtán, a hol a családi sírboltban helyezték örök nyugalomra.

Az elhunyt grófnő után két gyermek maradt, a 15 éves Livia és a 14 éves Mária komtessek.

Az örök világosság fényeskedjék neki!

Áthelyezés. Az igazságügyminiszter *Karluk* Ignácot a miavai járásbírósná alkalmazott betétszerkesztő telekkönyvvezetőt, a telekkönyvvezetők rendes létszámába sorozása mellett a losoncai járásbírósná helyezte át.

Egyházmegyei hírek. *Krajcsovic* István dr. Illavára küldetett s. lelkésznek. *Puchovszky* József illavai s. lelkész hasonló minőségben Trencsénpéteribe helyeztetett át.

Ezüst jubileum. A nyitrai vármegyei központi igazgatóság alkalmazott irgalmas nővérek főnöknője *Soldan* Bernardina nővér folyó hó 4-én ünnepelte a kongregációjában való működésének 25-ik évfordulóját. A buzgó főnöknőt, a ki a lefolyt negyedszázadot önfeláldozó szeretettel az irgalmas jótékonyoknak, a betegápolásnak legfárasztóbb és legtöbb önmegtágadást követelő szolgálatában töltötte el, a vezetése alatt álló nővérek és a kórház betegek az ünnepi évforduló alkalmából ragaszkodásuk és halajuk számtalan tanujelével halmozták el. Mi is legjobb kívánataink kifejezésével üdvözljük.

A püspöki udvar átköltözése. Dr. Batthyány Vilmos koadjutor püspök és apostoli adminisztrátor folyó hó végén a püspöki udvarral állandó tartózkodásra Mocsokonra költözködik át. A püspök ur azonban gyakrabban bejön Nyitrára a személyes érintkezést igénylő ügyek elintézésé végett. E végből a püspöki várban egy lakosztály lesz állandóan számára fenntartva.

Igazgatói értekezlet. A pozsonyi tankerület közpiskoláinak igazgatói április 1-én és 2-án tartották meg az évi értekezletüket Pozsonyban *Pirchala* Imre főigazgató elnöklése alatt.

Megerősítés. Az igazságügyminiszter *Bertótya* Ferenc önálló működési körrel felruházott ideiglenes minőségű telekkönyvi betétszerkesztő irnokot ebben az állásában végleg megerősítette.

Új parancsnok. *Unschuld* Félix alezredes a trencsényi 71-ik gyalogezred új parancsnoka április 1-én megérkezett új állomáshelyére Trencsénbe. Az állomáson az ezred díszbe öltözött tisztikara fogadta és üdvözlölte.

Városi közgyűlés. Nyitra város képviselőtestületének f. hó 6-án tartott rendes havi közgyűlésén határozatba ment, hogy a város a *hiszebesi gránitkőbányák* tulajdonát képező zabori kőbánya területéből 2142 □-l kiterjedésű területet megvesz, 8000 korona vételáron. Ebből a területből fog kihalítani a zabori elemi iskola számára szükséges telek.

A Rákóczi-úton levő vámsorompó a szempcznyitralaknái államútra tetetik át.

A mentelep parancsnokságának a város megengedi, hogy a telep épületébe a *gázvilágítást* saját költségén bevezesse. A világító készülék fenntartása is a katonai kincstárt fogja terhelni. A hadügyi kormányzattal kötött szerződés lejáratát követően a város tulajdonába megy át, vagy pedig köteles lesz azt a kincstár eltávolítani.

Soványecz János nyitrai lakosnak a város kötelekibe való felvételét a közgyűlés kiltatásba helyezte.

A kulturpalota számára ajándékozandó telek tárgyában a városi képviselőtestület a f. hó 21-én tartandó közgyűlésen fog határozni.

Névnapi megváltás. Riszner Gyula székesegyházi karkáplán névnapi megváltás címén a ker. szociális egyesületnek 20 koronát adományozott. A nemes szívű adakozónak ez uton is hálás köszönetet mond az egyesület elnöksége.

Meghívó. A nyitrai gazdasági egyesület igazgató-választmánya folyó hó 14-én csütörtökön d. e. 11 és 1/4 órakor az egyesület helyiségében ülést tart, melyre cimedet tisztelettel meghívja *Mezey* Gyula kir. tanácsos, elnök. *Sándorházi* Lajos titkár. A tanácskozási tárgyak sorából kiemeljük: Az elnökség előterjesztése egy a Rudnóvölgyen létesítendő mintagazdaság tárgyában. A nagybélci gazdakörnek füztelep létesítésére nyújtandó segély. Az aradmegyei gazdasági egyesületnek a gazdasági egyesületi székházak adómentességére vonatkozó átirata. A nógrádmegyei gazdasági egyesületnek a marhasó árszabályozására vonatkozó átirata. A nógrádmegyei gazdasági egyesületnek ajánlata a kiadásában megjelent „Linhart-féle csavázási rendszer” című füzet megrendelésére. A fejrmegeyi gazdasági egyesület átirata az O. M. G. E. és a M. E. Sz. közt fennálló szerződés megszüntetése iránt. A szövetségi végrehajtó bizottságba 3 tag kiküldése. Vélemény Farkasd község vásári díjszabására. A nagybódoki gazdakör alapszabályainak megerősítése. Prager Exportverein meghívója a prágai gazdasági kiállításra. A temesvári gazdasági egyesület felhívása a kiadásában megjelenő „Linhart-féle csavázási rendszer” című füzet vásárlására. Kriha Antal kérelme rögtörő gépek bementésére. A „Nyitrai Ingentej” évi jelentése és kérelme adakozásra. A magyar, német és osztrák mérészek 55-ik vándorgyűlésére és azzal kapcsolatos kiállításra szóló meghívó. A bács-bodrogmegyei gazdasági egyesület ajánlata muharmag szállítása tárgyában. Magyar Kölesönös Állatbiztosító Társaság kérelme intézményének ismertetése tárgyában.

Támadás egy szerkesztő ellen. K. O. póstyéni állatorvos f. hó 7-én beallított *Deák* József, a Ny. Független Hírlap szerkesztőjének irodájába és kérdőre vonta a szerkesztőt egy cikkért, melyet *Deák* az említett lapban a póstyéni választási mozgalmakról közölt. A szerkesztő kijelentette, hogy vállalja a cikkért és annak kitételeiért a felelősséget. Erre a „látogató” öklével *Deák* fejére sújtott, aki azonban kezeivel kivédte az ütést. Ami ezután következett, az nem vált a támadó javára. *Deák*, akinek bátyja meg Bugel Jenő s. tanfelügyelő is segítségére siettek, úgy megverte a támadását minduntalan megismételni törekvő állatorvost, hogy az vérrel borítva, súlyos sérülésekkel távozott a helyszínéről.

Az elégtétel szerzésnek az a módja, melyre a támadó vetemedett, kihívja maga ellen minden tisztességes érzesű embernek a bírálatát. Szépen volnánk, ha a magánúj sérthetlenségének lábba taposásával az öklőjogot tennék meg az emberek az igazságszolgáltatás zsinormértékének. A támadó, aki ellen magánlakértés miatt büntető eljárás tetített folyamatba, el lehetett volna a nélkül, amit kapott.

Közgyűlés. A magyarországi munkások rokkant- és nyugdíjgyűlésének nyitrai fiókja f. hó 3-án tartotta az évi rendes közgyűlést.

A közgyűlésről szóló bővebb tudósítást, a lapunk jelen számában felhalmozódott nagy anyag miatt, csak a jövő számban közölhetjük.

Rudnay — visszafizet. Rudnay Alajos bajmóci prépost az állandó választmányunk f. hó 6-án tartott ülése előtt a vármegyeházán szemrehányást tett lapunk fel. szerkesztőjének azon cikk miatt, mely a Ny. Szemle április 3-iki számában Rudnay ellen megjelent.

— Paphoz méltó cselekedet volt-e, annak a cikknek közlése? — kérdezte Rudnay.

— Előbb azzal jöjjön tisztába a prépost úr, vajjon paphoz méltó cselekedet volt-e az a támadás, melyet a néppárt ellen intézett? — volt a válasz.

Még néhány szónyi pereskedés után Rudnay e szavakkal vált el lapunk szerkesztőjétől:

— *Ezt vissza fogom fizetni!* — s ezt haragtól remegő hangon mondotta.

— Csak tessék visszafizetni! — felelte Franciscy nyugodtan.

Rudnay Alajos bajmóci prépost úr tehát vissza akar fizetni.

Ezt a hírt egyedül csak abból az emberbaráti szempontból közöljük, hogy egy kis reményt nyujtsunk és örömet szerezzünk a prépost úr — hitelezőinek.

Választmányi gyűlés. A F. M. K. E. központi igazgató választmánya 1910. április hó 18-án d. u. 2 órakor a vármegyeház I. emeleti 21. sz. termében évnegyedgyűlést tart. Tárgysorozat: 1. Elnöki előterjesztések. 2. Az elnökség időszaki jelentése. (Nyitrai közművelődési ház. — Az egyesület anyagi ügyei. — Elhunyt és új tagok. — Törvényhatósági választmányok. — Az övök ügyei.) 3. A Karátsonyi-alapítvány kamatainak felhasználása. 4. Az 1910. évi közgyűlés helyének, idejének és programjának megállapítása. 5. A málnapataki öv ügye. 6. A Tanító Jutalomalap ügye. 7. Magyar énekes és imakönyvek adományozása iránt 4. kérvény. 8. H. O. T. E. kérvénye segély iránt. 9. Szepesi övökör kérvénye segély iránt. 10. Kérvények ifj. könyvtár engedélyezése iránt. 11. Óvodák 1909. évi számadásai és 1911. évi költségvetése. 12. A Magyar Társadalomtudományi Egyesület kérvénye, helyi bizottságainak szervezése iránt. 13. A nagybélci óvoda gondnokság kérvénye. 14. A Horváth Mihály emlékbizottság kérvénye, anyagi segélyezése iránt. 15. Jogtanácsos jelentése a Sembergy-hagyatékról és egyéb jogi ügyekről.

Tanargyűlés Trencsénben. A pozsonyi tankerület közpiskoláinak tanárai közül mintegy 30-an f. hó 9-én Trencsénbe érkeztek. A kirándulás célja az egybegyűlt tanárok részére pedagógiai tárgyu előadásokat tartani. E mellett a tanargyűlés f. hó 10-én a nagyközönség számára ismeretterjesztő előadást rendez. Ez utób-

binak másora a következő: Vörösmarty nő alakjai, előadó dr. *Veszprémi* Dezső pozsonyi kir. kath. főgimn. tanár. 2. Mit tehet a szülői ház az iskola oktató munkájának támogatására? Előadó dr. *Staud* János pozsonyi kir. kath. főgimn. tanár. 3. A lelki betegek Scheakspire és Aranyánál, előadó *Peteryd!* Henrik pozsonyi áll. főreáliskolai tanár. Azonkívül *Albrecht* János pozsonyi főreáliskolai igazgató „Pozsony város multja” cím alatt előadást szándékozik tartani 100 vetített képpel.

Nyilatkozat. A ker. szociális egyesület a telep kiegészítése végett a Máriahegy mellett fekvő közbirtokossági területből 2108 □ ölet bérbe vett. A szerződést a közgyűlés legközelebb tárgyalja. Egyesek, kiknek a telep sehogy sincs kedvükre, azt hiesztelik hogy az egyesület a szerződés ellenére a városba is eladott az ott fejtett kőből, hogy a határvonalakat be nem tartja, hogy bért fizetni nem akar. Ezzel szemben az egyesület érdekében kijelentem, hogy az egyesület kizárólag csak a telepen történő építkezésre adott követ, s hogy néhány szekér kő másod kézből a városba került, arról nem tehet. Egyébként is ez a szerződésben nincs, ott csak üzletszerű kőbányai munka folytatása van tiltva, az egyesület pedig csak azt a követ távolítja el, mely az útrendezés végett kifejtendő. A határvonalakra nézve szigoruan Gyulai Mihály városi mérnök vezetése mellett jár el s nem egyes mindent kifogásoló urak szemmértéke szerint. A bért midőn a szerződés más értelmezése folytán majdnem kétszeresét kívánták, nem volt hajlandó fizetni, míg ebben határozat nincs. Megkapván a közb. választmány határozatát, a félelmi bért 158/10 kor. befizette. Remélem a közbirtokosság ép úgy nem ad hitelt az egyesület ellen terjesztett híreknek, miként az egyesület nem hiszi azon rémhíreket miket ugyanazon körök a közbirtokosság ellenséges állásfoglalásáról terjesztenek. Nyitra, 1910. április 9-én. dr. *Kaszala* János.

Művész cabaret a színházban. *Pintér* Imre színművész nyitrai kirándulása, a mint a jegyek kelendősege mutatja fényes sikerűnek ígérkezik. Az elsőrangú fehér műsor halmazával nyújtja a szebbnél-szebb ujdonságokat, külföldi és fővárosi tréfás kuplékat s minden egyes szereplőnek tág teret nyit tehetsége érvényesítésére. Az estén fogjuk először hallani az „*Obsitos*” legújabb vigaszínházi operett legszebb slágerét a *Finom nótát*, melyet *Parlagi* Kornélia soubrette primadonna az Impreszárió-ban betétül énekel, ugyancsak ő éneklí a zongora és hegedű duettjét is, melyet *Márkus* Alfréd karnagyon kívül egy helybeli hegedűművész fog kísélni szíveségből. — *Pintér* Imre a ki a conferálást is végzi józsi mókain és dalain kívül helyi kuplékat is énekel, paraszt zsánér dolgait pedig kosztumben és maszkban adja elő. — *Bihari* László drámai-színművész, versekkel és szavallatokkal, magánjelenetekkel, *Latabár* Rezső pedig jelmezben előadott számaival fogják a mindenképen érdekes est programját tartani. — A jegyek elárusítását a Fürst-féle dohánytözsdeben már megkezdtek a következő árakban: alsópáholy 12 kor., kispáholy 10 kor., földszinti és erkély-jegyek 3 és 2 kor. stb. Kezdeté pont 8 órakor.

Halálozás. Kisbabóthi és káki *Babóthy* Márton földbirtokos, Nyitrvármegye törvényhatósági bizottsági, s több nyitrai pénzintézetnek igazgatósági tagja, áldásos életének 83-ik évében rövid szenvedés és a halotti szentségek ájtatos felvétele után f. hó 7-én d. u. 3 órakor csendesen az Úrban elhunyt. A boldogultnak hült tetemei Nyitrán f. hó 9-én helyeztettek örök nyugalomra a családi sírboltban. — Szívünkben a legőszintébb részvét érzésével állunk meg *Babóthy* Márton sirja mellett. A magyar entynek egyik nagyon tipikus alakja költözött el vele az élők sorából. Tipus volt abban, ami jót és dicséretet a magyar úrról mondhatunk. Nemes, de minden götől ment büszkeség, szeplőtelen becsületesség, okos takarekosság, a közgyekek iránti buzgó szeretet voltak az ő lényének sajátosságai. Úgy megszoktuk a jóságos arcú pontos öreg urat, amint naponként egyik-másik pénzintézetbe mendegélt,

hogy ott napi biztosi, vagy igazgatósági tisztét végezte. Humánus, nyíjas modora mindenkinek a szeretetét és tiszteletét biztosította számára. Katholikus hithűsége és példás élete is a tisztelet és becsülés érzelmeit váltotta ki belőlünk.

Pálffy Pál kerületi esperes és vágbesztercei róm. kath. plebános, Trencsén vármegye törvényh. bizottság tagja életének 59-ik évében, áldozópapságának 34-ik évében, hosszas betegség és a haldoklók szentségének ájtatos felvétele után f. évi apr. hó 5-én az Úrban elhunyt. Temetése f. hó 7-én ment végbe nagy részvét mellett. A boldogult tevékeny ember volt s paptársai és hívei körében közszeretettel örövendett.

Kevéhazi, *keviczei Kevicsky* Lajos nagytapolcsányi kir. közjegyző, Nyitramegye törv. biz. tagja folyó évi április hó 5-én, esti 9¹/₂ órakor, hosszas szenvedés után életének 66-ik évében elhunyt. Hült tetemei folyó hó 7-én délután 5 órakor helyeztettek a nagytapolcsányi sírkertben lévő családi sírboltban az ág. evang. vallás szer-tartása szerint örök nyugalomra.

Id. Teszelszky Antal rövid szenvedés és a halotti szentségek ájtatos felvétele után életének 76-ik évében folyó hó 5-én jobblétre szenderült. Az elhunytban dr. *Teszelszky* József volt orsz. képviselő, nagybittsei esperes-plebános és dr. *Teszelszky* Antal szolgabíró édesatyjokat gyászolják. A jó keresztény családapának igazi mintaképe volt az elhunyt, a kinek emlékét hitvese és gyermekei szívből nem törli ki a feledés.

Nyugodjanak békében!

A nyitrai irgalmas nővérek templomának jubileumi megújítását a kath. közönség lelkes szeretettel viseli szívében. Ujabbban ezen célra a következő adományok folytak be a zárda főnöknőjéhez:

Czeizel Gábor 100 kor., N. N. 50 kor., Vondra Mátyásné, Gajdusek Zs., Duschek Melánia 5—5 kor., Fehér Margit, Süttő István, Krész József, Gulás Jánosné, Sántavy Janka 2—2 kor., Ladányi Réza, Posva Janka 1—1 kor., P. I. 25 kor., Markovics Kelemen Bicscsefalu, Krausz Asztika 4—4 kor., Schoszty család Kiszuczajhely 10 kor. Összesen 220 kor.

Bihary Jolánka gyűjtése: *Bihary* Gyula 3 kor., N. N., Gyarmathy Anna, Illvay Margit, Hanusz Antalné, *Bihary* Jolánka 2—2 kor. Összesen 13 kor.

Winkler Vilmos, Czilling József, H. J., Gyurtsy Etelka, Illvay Piroška, N. N., Hamada Málicsi, Galambos Gizella 1—1 kor., B. Nusika 50 fill. Összesen 8.50 kor.

Molnár Erna gyűjtése: *Varga* János 20 kor., *Molnár* Imréné, *Molnár* Erna, N. N., N. N. 1—1 kor., kisebb adományok: 1.62 kor. Összesen 25.62 kor.

Szabó Irénke gyűjtése: *Szabó* Imre és családja 10 kor., N. N., N. N. 2—2 kor., N. N., B. J. 1—1 kor. Összesen 16 kor.

Kovácsik Vali gyűjtése: *Mérey* Lajosné, *Mérey* Margit, dr. *Mérey* Tibor, dr. *Mérey* Tibor 2—2 kor., *Mérey* Ella, *Katkin* István, N. N., N. N. 1—1 korona. Összesen 12 kor.

Bakó Irénke gyűjtése: *Bakó* Irénke, *Kevély* Jánosné, *Novotny* Ferencné, *Gruss* Lujza, *Lancsek* Józsefné 1—1 kor. Kisebb adományok összege 1.86 korona, özv. *Kraus* Ferencné *Pöstyén*, *Krausz* Ottó 20—20 k., *Krausz* Paula 5 kor. Összesen 51.86 korona.

Jelen kimutatásunk szerint 346 kor. 98 fillér. Hozzáadva a lapunk mult számában kimutatott 1872.12 koronához, lesz főösszeg 2219.10 korona. — Isten fizesse meg! (Folyt. köv.)

Tűzek. A vágselelyei állomásnál a mult napok egyikén egy átrobogó vonatból kipattant szikrából a pályafelügyelőnek irodahelyisége kigyulladt. Nagyobb kár nem történt, mert a tüzet hamarosan lokalizálták. — Március hó 30-án *Bánkeszin* nagy tűz pusztított, melynek 11 ház és mellékepületei estek áldozatul. A tűz egy kis gyermek gondatlansága folytán keletkezett. A fiú ugyanis gyufával játszott, s félig elhamvadtt gyufaszálakat a felszer alá dobálta.

Szennyes áradat. A trencsényi választókerület orsz. képviselője, mint lapunk más helyén is olvasható, mult hó 31-én tartotta beszámoló és egyúttal programbeszédét. A közgyűlésből táviratilag üdvözölték gróf *Khuen-Héderváry*, gróf *Tisza* Istvánt és *Szalavszky* Gyulát, a vármegye főispánját. Mindenkinek joga van üdvözölni azt, a kit akar, de amit az a t. gyülekezet a Szalavszkyknak küldött táviratban megselekedett, az a neveltségnek legemlébb szabályaival ellenkezik. Ebben a táviratban durván megsértették *Szmrecsányi* György volt orsz. képviselőt, a kit meg nem neveztek ugyan, de imígyen aposztrofáltak: „Megbotránkozással gondolunk arra a méltatlan támadásra, a mely Nagyméltóságodat a képviselőházban érte, de ismerjük a *támadások* rúgólit s tudjuk, hogy a szavaknak szennyes áradata Nagyméltóságodnak általános nagyrabecsüléssel és közszeretettel öve-

zett személyéhez közéleti működésének elévülhetetlen érdemeihez és egyéniségének méltó önértékeléig föl sem érhet”.

Szmrecsányi György a képviselőháznak március 21-én tartott ülésében jogos kritikát gyakorolt a trencsényi köztisztviselők felett, a kik a törvény egyenes áthágásával politikai agitációban részt vettek. Ennek kapcsán *Szmrecsányi Szalavszky* főispánnak is a multból ismert módszerét tette bírálat tárgyává. Ezt nevezik a trencsényi liberálisok „szennyes áradatnak”.

Pedig ha van valami, a miben szeny rejlik, az a hizelgő hazuglelkűség; az ebből eredő szavak a szennyes áradatnak teljes jellegével birnak.

Betörés. Pöstyénből írják, hogy a mult héten *Lampl* Gyula bazárjából ismeretlen betörők mintegy 3000 korona értékű ékszeret loptak el. A tettesek az üzletből egy nagyobb kizitáskát is elemelek, melybe minden valószínűség szerint a lopott holmit elhelyezték. A csendőrség erőlyesen nyomoz a betörők után.

Rejtélyes eltűnés. *Brat* István csitári lakos f. hó 1-én délután 25 éves fiával *Jánossal* Nyitrára iparkodott. Közvetlen a város közelében elváltak. *Brat* István a városba ment, fia pedig a Sziget felé vette útját. Az apa várta fiát a szokásos helyen, de nem jött. Keresésére indult. Kabátját a Nyitra folyó partján talált a Szigetben. *Brat* István a rendőrségre ment, hol elmondta az esetet. Az öreg azon hiszében van, hogy fia öngyilkos lett. Hulláját mindezeideig még nem vette ki a folyó.

Választási mozgalmak. *Nagybittsén* március hó 28-án tartotta *Teszelszky* József beszámolóját, melyet mint értesülünk a választó polgárság nagyrésze megakadályozott folytonos közbekiáltásokkal. Hasonló izgalmakba sült bele dr. *Holcmann* programbeszéde is. A trencsényi események hatása alatt az ottani néppárt erősödik.

Haydín Imre munkapárti jelölt április 3-án fogja *Kiszuczajhelyen* programbeszédét elmondani. *Ernszt* Sándor néppárti posíciója erős. A keresztényszocialista ellenjelölt magának a pártelnökségnek folytonos ingadozása miatt szavazatokra immár nem számíthat.

A *zsolnai* nemzeti munkapárt márc. 31-én tartott jelölő értekezletén *Kálmán* Gusztáv keresk. államtitkárnak ajánlotta a jelöltséget. Ellenjelöltje, a kinek támogatására állítólag *Apponyi* gróf és *Kossuth* Ferenc is feljönnek egy függetlenségi lesz, még pedig *Smialovszky* Valér volt főispán.

Vágbeszterczen *Szmrecsányi* György posíciója megdönthetetlen. A trencsényi jelölés hatása alatt nagyszámú munkapárti választó pártolt át táborába. A választók eddig nem tapasztalt módon lelkesednek néppárti jelöltjükért.

A *nyitrai* szombokrétli kerületben *Szmrecsányi* György április 5-én bejárta a nováki völgy községeit, a hol *Gyuriss* Emil, volt orsz. képviselő, *Hayek* Vince esp. plebános, *Fiebig* Alajos plebános és *Balázsovics* Mihály káplán kísérték. Különösen a nagylehotai és keseleőkeőpodhragy választók nagy lelkesedéssel fogadták, a hol rezesbandák vonultak ki a jelölt elé, a kinek koszorús leányok bokréttakkal kedveskedtek. Délben *Szmrecsányi* és egész kíséretét *Kolos* Károly keseleőkeőpodhragy plebános megvendégelte. — Április 6- és 7-én *Bresztyenszky* Kálmán, *Fiebig* Alajos, *Vetzel* Sándor, *Liska* János kíséretében *Szmrecsányi* bejárta az összes rudnóvölgyi községeket, a hol *Vetzel* Sándor és *Liska* János vendégei voltak és a hol a nép mindenütt tüntető lelkesedéssel fogadta *Szmrecsányi* programbeszédeit. Április 8-án délelőtt *Csavojón* és délután *Bélapatakn* volt *Szmrecsányi*, a hol szinten a választók hűséget fogadtak a néppárt zászlajához. Április 9-én *Szmrecsányi* Nyitrán tett látogatásokat. Április 10-én *Privigyéről* jövet bejárja *Nyitrazucsányt*, *Alsó-Felsővezteniczet*, *Bélaudvarnokot*, *Raccsicut* és *Hradistyét*. Április 11-én *Nyitranádason* és *Nadlányban* tart programbeszédét.

Privigyén *Bresztyenszky* Kálmánt április hó 3-án újra jelölték a privigyei kerület néppárti választói. Ez alkalommal nagy gyűlés tartott a város piacán több ezernyi nép jelenlétében. A gyűlést *Móser* Tivadar privigyei plebános nyitotta meg ajánlván jelöltnek *Bresztyenszkyt*, amit a nép zúgó éljenzéssel fogadott. *Bresztyenszky* nyomban megtartotta programbeszédét. — A központot *Szmrecsányi* György és *Gyuriss* Emil képviselték, mindketten gyújtó beszédekert mondtak. Még az nap délután *Németprónán* tartott *Bresztyenszky* programbeszédét, a hová a központi kiküldöttek és sok privigyei választó elkisérték. A fogadás imponáns és lelkes volt. Így fogadták *Bresztyenszkyt* *Handlován* is. Leikes a hangulat az

egész kerületben, úgy hogy mindenki csodálkozik, hogy kire akar Rudnay Alajos támaszkodni és kivel győzni? Sok pénzzel összehozhat 500 választót, csak hogy ez biztos bukás. Valószínűleg csak spekulálni akar, miut sok más kormányparti jelölt.

Nemotprónán nagy zaj támadt amiatt, hogy Somogyi szolgabíró nem engedett meg Jávorka segédlelkésznek beszélni, hivatkozván arra, hogy nem volt bejelentve, holott a törvény ezt nem követeli. A nép zaklatást látott ebben és az okvetlenkedő szolgabírót nem éppen a legbarátságosabban traktálta.

Egy nyitrai lap Bresztyenszky kiveretéséről, lemondásáról és Rudnay egyhangú megválasztásáról füllentett. Ezek a hülyeségeken magok a liberálisok is nevettek. Ilyen füllentések csak a privyvei Ibsen tollából kerülhetnek ki. Bresztyenszky győzni fog, akárhogy is fog a Rudnay párt vesztegetni. Különbben eddig még nem mutatta be magát a liberális jelölt. A nép el van keseredve és tartunk szenvedélyes kitérésektől.

Trencsénben a dr. Stühr Károly által szándékolt tréfa komoly alakot kezd ölteni. A volt képviselő Béla Henrik ugyanis pártönkivüli programmal lép fel. Allítólag gróf Andrássy Gyula kedvéért nem vallja magát nyíltan kormánypartiának, mert Béla Henrik Andrássy testőrségéhez tartozott annak idején s most is még közel áll a volt belügyminiszterhez. De hiszen nem kellett több Stühr Károlynak, a ki prononszifozott nemzetiségi, most azonban kormányparti lobogót tűz ki, hogy szembehelezkedve a pártönkivüli Béla Henrikkel, a trencsényi munkapártnak kellemetlenséget okozzon. Mert fura egy helyzet lesz az, ha a trencsényi kormánypartiak nem a kormány programjával fellépő jelöltre, hanem a „pártönkivüli“-re lesznek kénytelenek szavazni. Haragszanak is ezért szörnyen a renegát Stührra, a ki azonban úgy gondolkodik, hogy ha a vármegye főispánja pogányból keresztényű lett, miért ne lehetne Stühr Károly Saulból Pállá, mikor az ilyen megtérések a modern pogányok és modern Sauloknál úgy is csak pro forma szoktak történni s némelykor hasznosak.

Béla Henrik a trencsényi kerület képviselője márc. 31-én tartotta beszámolóját és programbeszédjét (?) Trencsénben az Erzsébet-szálló nagytérjében. A gyűlés színhelyén a kíváncsiakkal együtt mintegy 800 ember (köztük mintegy 200 nem választó) jelent meg. Ott volt több jegyző, tanító és községi bíró stb. A gyűlést Krasznaynszky Károly nyitotta meg s fölkérte a Mész Rézso plebános vezetésével kiküldött bizottságot, hogy a képviselőt a gyűlésre meghívja. Nagy eljenzés közepette jelent meg Béla Henrik s miután Krasznaynszky Károly néhány szóval üdvözölte, hozzáfogott beszédjéhez, a melyben eles szavakkal ítélte el a kalamárisal való politizálást és a 67-es alap rendületlen pártönkivüli hívének vallotta magát. Körvonalazta a kimult alkotmánypart helyzetét és vívmányait. Szavait lelkesedéssel fogadták — de a megjelent kizgazdák csak a tót nyelven való tolmácsolást értették meg. A választók megjelent része köszönetet s bizalmat szavazott meg volt képviselőjének. Áttért azután a programbeszédére. Pártönkivülinek ígérkezett a választóreform megvalósításáig.

A szabadelvű irányzat az ő hitvallása. (Vajjon a ker. socialisták mit szólnak ehhez?) Elitéli a 48-as pártok programját, mert szerinte oda sem jutnának, a hová a 67. A nemzeti szellemnek megfelelő választói reformot kíván (Felkiáltások: Eljen az ált. választójog.) Felti a nemzetet, hogy idegen fajok kezére jut (Fölkialtások: Tót pártprogramot kerünk.) (Tisza gróf mondásait idezi.) Bizalmat kér s ígéreket tesz, hogy a választók, úgy mint eddig meg lesznek vele elégedve. (A Budapesti Hirlap is.) Utána Janovszky tanár tót nyelven tolmácsolta a beszédet. Beszéde közben az erkélyen megjelentek az általános választójogot és a tót nemzetiségi pártot éljenzették, a mire reflektált. Közbe: Eljen Kosuth, eljen Apponyi! kiáltások hangzottak s a végén már csaknem az egész terem az általános választójogot éljenzte. A fölszólalás után Krasznaynszky Károly köszönetet mondott. Még a szücsi kiküldött fejezte ki tót nyelven a választók egy részének köszönetét s az általános választójog harcosává jelentette ki magát. Erre a gyűlés a Hymnus és Rákóczi-induló hangja mellett széjjel-oszlott. A gyűlésen 2 fúvós zenekar játszott hazafias dalokat.

A gyűlés annyira lelkesült volt képviselőért, hogy sokan a helyszínen jelentették ki, hogy a munkapártból, mely e napon csúfos vereséget volt kénytelen szenvedni Trencsénmegyében, kilépnek. A munkapárti választók tömegesen sorakoz-

nak a pártönkivüli jelölt zászlaja alá, mutatja ezt az a körülmény, hogy mintegy 200 munkapárti, köztük több vezérférfi is Béla Henrik mellett foglal állást. Ime, milyen eredményt érhet el a munkapárt a megye többi részében, ha a legmunkapártibb kerületben, a mire Trencsénben még nem volt példa, meghátrálni kénytelen.

Beszélik még, hogy a jelölés kérdésébe a Budapesti Hirlap is beleszólt; hogy ebből mennyi igaz a közeljövő majd megmutatja.

Trencsénben egyébként még mindig tartja magát az a hír, hogy a keresztény pártok valamelyike jelöltet fog állítani. Minthogy azonban a kereszténysocialista pártvezetőség dacára a mutatkozó óhajnak eddig nem nyilatkozott, úgy legföljebb néppárt jelölt jöhet kombinációba. Mindenestre a jövőtől sok függ.

Béla Henriknek, a kit pedig Zichy Aladár gróf ajánlott első föllépése esetén a néppárti választóknak, a néppárti és kereszténysocialista választók körében nagy feltűnést keltettek a szabadelvű hitvallásról mondott szavai. Ezen szavak mindenestre különféleképp magyarázhatók s alig tudjuk föltételezni, hogy Béla Henrik az u. n. „szabadelvű“ rendszert értette alatta, mert ez esetben az érte lelkesedő kerület képe egy pillanat alatt megváltozik a bizalom dolgában. Szavai azonban mindenestre magyarázatra szorulnak, különben egy néppárti jelöltnek a felléptetése elmaradhatatlan.

Sportegyesületi közgyűlés. Az érsekújvári sportegyesület, mely az ottani Torna és Vívó egyesülettel egyesült márc. 30-án tartotta közgyűlést dr. Herverth Vilmos elnöklete alatt. A tisztújítások előtt dr. Herverth megköszönve az eddig élvezett bizalmat, nagy elfoglaltságára való hivatkozással lemondott elnöki tisztéről. A volt elnök érdemeit, a ki az egyesületet csecsemő kora óta gondozta és felvirágoztatta dr. Kovács Pál méltányolta, a kinek indítványára a közgyűlés dr. Herverth Vilmosnak jegyzőkönyvi köszönetet szavazott sikerdús elnöki működéséért. Ezután dr. Rabár Endrét választották meg az egyesület elnökévé, alelnökökké pedig Miklóskó Aladár polgármestert és Justh Szilárd rendőrkapitányt. — Az egyesület az új elnök dr. Rabár Endre tiszteletére f. hó 9-én a vasuti állomás I. oszt. éttermében társas vacsorát rendezett.

Üzletátvétel. A Szurmay József-féle liszt, termény- és hüvelyes veteményekkel való kereskedést, az ezzel kapcsolatos pékműhelylyel együtt f. évi április hó 1-től kezdve Széchenyi Sándor vette át.

Svárdström Valborg dalestélye. Hetekkel ezelőtt nagy falragaszok hirdették az estélyt, eredeti terv szerint husvét előtt kellett volna megtartani, a mult héten április 5-ére jeleztek, utolsó pillanatban táviratilag közölték, hogy április 2-án este nyolc órakor lesz a nyitramegyei nemzeti színházban. Olyan előkelő közönséget ritkán látott a nyitrai színház, mint a művésznő estélyén, az összes helyek elkelték, a páholyokban pótiszékek voltak, pedig az egyes helyek 4-5 koronába, a páholyok 20-25 koronába kerültek. Ott volt Nyitra városának és vidékének színe java, érdemes lett volna a szép képet fényképen megörökíteni. Nyolckor tele volt a színház, az előadás csak negyedkilenc után kezdődött. Óriási taps vihar fogadta a belépő művésznőt, kinek szerény fellépése, kedves megjelenése szimpatikusan hatottak. A műsor négy részből állott 1. *Delibes*: Glückchenarie aus der oper Lackmé. 2. *Joh. Brahms*: Sonntag, Feinsliebchen. Wie komm ich denn... R. Schumann: Aufträge. 3. *Strauss*: Ich trage meine Minne... Joh. Brahms: Schwesterlein, R. Schumann: Marienwürrchen, Wolf: Elfenlied, Storchensbotschaft. 4. *Tarnay A.* Esteledik, Pávafogat... Norwegischer Gebirgs-gesang. A közönség feszült figyelmé között énekelt a művésznő, énekművészete kitünő iskolázottságról tanuskodik, hangja szépen csengő, előadás modora előkelő és izléses, volt benne drámai hev, volt szenvedély, és ahol kellett: sok kedvesség és finomság. Énekének minden szavát tisztán lehetett megérteni, és igen kedves volt, midőn svéd létere magyar énekeket adott elő. A műsor összeállításában szerencsés volt, egyszerű, kedves dolgokat adott elő és azokat distinguált mimikával kísérte. Az egyes darabok után zajos taps fejezte ki a közönség rokonszenvét. Legjobban tetszett a közönségnek Feinsliebchen, Wie komm ich denn, Schwesterlein, Elfenlied, Storchensbotschaft és a norvég dal. Tarnay Alajos kísérte precíz és művészi volt. — A művésznő kedvesen gondolhat vissza ujjab babáira, — a közönség egy szép művész-estély emlékeivel és erős — náthával távozott, mert a be nem fűtött

színházban ugyancsak hideg volt; a rendezőség jobban szíven viselhetné a közönség egészségét, mely téli kabátokban ült és a művésznő is prémes kabátban volt kénytelen énekelni, mert ellenkező esetben berekedt volna. A közönség élvezett, van műérzeke, és azért nagyon sajnálhatja, hogy nem hallgathatja meg dec. 8-án Risznerne Congedi Adrienne úrnó énekét a gimnáziumi tornateremben, mely estélyen a mostaninál még remekebb énekművészetet élvezett volna.

A nyári szinkritikus és a primadonna. Egyik lapársunk írja, hogy van egy nyári színházi kritikus, a ki a színházak földönjáró csillagához, a primadonnák, szendék és subrettekhez ezt a kérdést intézte: Milyen krémet használ Nagysád? És e nyári kritikusnak máris egybegyűlt néhány száz ily válasza: „Természetesen Diana-krémet. Hiszen csak a három csőrű kacska idejében használhattak mást. Mióta a luxemburgi udvar gimbell-gombolja a bon-tont — azóta nincsen más kréme csak a Diana-krém.“ Tégelye 1 korona 50 fillér s kapható minden gyógyszer-tárban s drogeriában.

Hitel és gazdasági szövetkezet Negyeden. F. hó 3-án Negyeden e címen 35 ezer korona alaptőkével takarékpénztár alakult. Az intézmény létesítése Kubicza Terenciusz negyedi plebános eszméje és megalakulása az ő lelkesítésének köszönhető. A szövetkezet célja a tagok takarékoságra szoktatása, nagybirtokok bérbévétele esetleg örökáron való megvétele. A szövetkezet eszméjét nagy lelkesedéssel felkarolták a negyedik, amennyiben minden család részt vesz benne. 320 tag 700 üzletrésszel 35 ezer koronát jegyzett. A szövetkezet szervezésében tevékeny részt vett Dévid Ferenc a keresztény szövetkezetek országos szervezője. *Szentiványi* Károly ráttóti prépost a ker. szövetkezetek központi igazgatója kilátásba helyezte eljövetelet, de betegsége folytán elmaradt. Utolsó pillanatban jött távirati értesítés mit a közgyűlés mely sajnálattal vett tudomásul. Elnökké Kubicza Terenciusz a ker. társadalmi mozgalmaknak buzgó és lelkes vezetője választott meg. Neki köszönhető a már 10 éves kath. kör. kath. daloskör és sok tagú kath. népszövetség helyi szervezete.

A Kassa—oderbergi vasut bernázásai. A Kassa—oderbergi vasutnak 41 milliós kölcsön művelete lehetővé fogja tenni a régen tervezett beruházások megvalósítását. Első sorban a *Zsolna—csáczai* vonal második vágányát építik ki, amelynek költségét 3 millió koronára tervezik. Ennek befejezése után az osztrák-magyar átmeneti forgalom szempontjából igen fontos *Zsolna—tescheni* vonalon építik ki a *második vágányt*. A magyar és a külföldi áruforgalom érdekében fontos *Teschen—oderbergi* vonalon a második sínpar kiépítése azonban egyelőre elmarad, mert osztrák részről nagyon sok akadályt gördítenek az építés elé. A nagyobb beruházási munkálatok közül, melyeket szintén mielőbb megkezdenek, megemlítendő a *ruttkai rendező pályaudvar* kibővítése az államvasutak és a Kassa—oderbergi vasut közötti átmeneti forgalom könnyebb lebonyolítása céljából. Ugyanott főműhelyt is létesítenek. Rendező pályaudvar épül *Csacszán* is. Igló állomáson pedig fűtőház, azonkívül az összes jelentékenyebb magyarországi állomásokon kibővítik a pályaudvarokat lefutó sínparokkal. A megnövekedett forgalomhoz képest a kocsi-park is jelentékenyen szaporodik. A vasutigazgatóság megfelelő számú fedett és fedetlen tehertocsit, továbbá a személyforgalom várható folytonos emelkedésére való tekintettel, több négytengelyű átjáró kocsit szerez be. A nagyszabású munkálatok mintegy három—négy év alatt elkészülnek.

Triesti általános biztosító társulat (Assicurazioni Generali) Budapest. V., Dorotya-u. 10. és 12. Lapunk közgazdasági rovatában közöljük a Triesti általános biztosító társulat (Assicurazioni Generali), e legnagyobb, leggazdagabb és legrégebb biztosító intézetünk mérlegének főbb adatait. Teljes mérleggel a társulat mindenkinek, aki e célból hozzá fordul a legnagyobb készséggel szolgál. Az intézet elfogad: élet-, tűz-, szállítvány-, és betörés elleni biztosításokat. Közvetít továbbá: jégbiztosításokat a Magyar jég- és viszontbiztosító r. t., baleset és szavatossági biztosításokat az Első o. általános baleset elleni biztosító társaság, valamint kezességi és óvadékbiztosításokat, eltulajdonítás, lopás, hűtlen kezelés és sikkasztás elleni biztosításokat és versenylovak, teliverek és egyéb értékesebb tenyésztékek biztosítását a „Minerva“ általános biztosító részvénytársaság számára.

A nyitrai fő-ügynökség:
Nyitrai Hitelbank.

Hűtlen segéd. A privigei Fried-cégnél nem rég lopás történt. A főnök valami ügyes-bajos dolganak elintézése végett rövid időre eltávozott az üzletből és Jung Izidor segédjét magára hagyta. A segéd míg a gazda távol volt az üzleti pénztárt megdezsmálta 1200 korona erejéig. Fried ahogy észrevette a lopást, csendőroket hivatott. A hűtlen segéd vallatás során bevallotta tettét.

Nemzetközi nagy lóvásár Érsekújvárott. A Nyitrai Gazdasági Egyesület által a folyó évben rendezendő XXVIII-ik nemzetközi lóvásár Érsekújvárott (Budapest és Bécsből gyorsvonaton 2-3 órányi távolság) eltérőleg az eddigi szokástól nem május első vasárnapján, hanem csütörtökjén és az utána következő pénteken vagyis május hó 5-én és 6-án fog megtartani.

Ezen lóvásár Magyarországon a legjelentékenyebb és a legkeresettebb, melyet tenyésztők és kereskedők egyaránt felkeresnek. Főként a külföldi lókereskedők szokták az érsekújvári lóvásárt felkeresni. A múlt évben is körülbelül 1000 drb. különféle használatra való ló adatott el. Lakások és istállók az érsekújvári polgármesteri hivatalnál rendelhetők.

Verekedés. Könyökön a husvétii ünnepek alatt táncmulatságot rendezett a falu legénysége a korcsmában. A mulatság hevében Bilik István legény összekapott Kovácsékkal, a kikkel amúgy is ellenséges viszonyban volt. Kovácsék Bilikot úgy összeszurkálták, hogy súlyos sebeivel a nyitrai kórházba kellett őt szállítani.

rona 19 fillérre rugnak, különösen kiemelendők: az alapszabály szerinti nyereségtartalék, mely 6.300.000 koronát tesz ki, az értékpapírok árfohlyamigadozására alakított tartalék, mely az ideai átutalással együtt 15.336.461 korona 71 fillérre rug, továbbá felemlítendő a 160.000 koronára rugó kétes követelések tartaléka és az ingatlan tartalék, mely az ideai átutalással 1.621.418 korona 48 fillért tesz ki. Részvényenként 600 arany frank osztalék kerül kifizetésre. A társaság összes tartalékjai és alapjai, melyek első rangú értékekben vannak elhelyezve, az ideai átutalások folytán 346.151.371 korona 42 fillérről 366.829.741 koronára 68 fillérre emelkedtek, melyek következőképpen vannak elhelyezve: 1. Ingatlanok és jelzálog követelések 77.884.424 korona 11 fillér. 2. Életbiztosítási kötvényekre adott kölcsönök 31.094.716 korona 81 fillér. 3. Letéteményezett értékpapírokra adott kölcsönök 3.609.138 korona 57 fillér. 4. Értékpapírok 237.547.914 korona 17 fillér. 5. Követelések államoknál és tartományoknál 9.372.603 korona 49 fillér. 6. Tárcá váltók 581.948 korona 79 fillér. 7. Készpénz és az intézet követeléseit a hitelezők követeléseinek levonásával 6.738.995 korona 83 fillér. Összesen 366.829.741 korona 68 fillér. Ezen értékekből 71-5 millió korona magyar értékekre esik. Az Assicurazioni Generali a múlt évben a „Minerva” általános biztosító részvénytársaságot alapította meg Budapesten, mely társaság a kezességi és óvadék-, valamint az elutaladonítás, lopás, hűtlen kezelés és sikkasztás elleni biztosítást, uemkülönb a versenylovak, telivérek és más értékesebb tenyészállatok biztosítását vezette be mint új ágazatokat hazánkban.

A községi legelők.

Azt a hangos hejehuját, választási eszemiszomokat, a miknek elkövetkezése annyi érdemes kortest hevít Adria gyöngyétől a Jablonkaig; éppenséggel nem tartjuk a falu legfontosabb ügyének. Hazamentés a hordó tetejéről szokványos szövirágokkal, — nem a mi kenyerünk. Sőt sajnálkozzék rajta az a különben kivészó tábor, mely csak abból él, hogy a hazát szereti, — vagyunk annyira józanok, hogy a pártbontás, a nagy elvek harsogó hirdetése közben is azt tartjuk, hogy nem alkalmi felbuzdulásoktól virágzik a hon, hanem a közérdekek állandó és buzgó szolgálatától. És ha Hencidán az általánosra és titkosra esküsznek a honfiak, érdemesebbnek tartjuk, ha

ezzel szemben Boncidán meg azt rebesgetik, hogy de bizony nagyon is sok igazsága van a földművelésügyi kormányznak, a mely meglátta, hogy a falusi legelőkön lósoska és kutyatej diszlik, a kihajtott jószágoknak meg nincs mit ennie. Milliőkat és milliőkat érdeklő kérdés a legelőrendezés kérdése és a falu népének egészségét, jólétét, testi és lelki megelégedését eminenter érdekli; de azért bizonyosak lehetünk abban, hogy a hazafias bánatban megrezesedett hang onnét a hordó tetejéről, amikor az önálló bankoprés előnyeit fejtegeti, méltatlankodva csendesítene le a közbeszólót, aki arra hívna fel, hogy beszéljen inkább a legelőről. Mert igen fumigálva így válaszolna a közbeszólóra: „Hallgason! Maga csakugyan legelőre való”.

Pedig a nagy jelszavak szónokának nincs igaza. Mert kétségtelenül igaz az, hogy ha szép hazánkban a városok és községek előjárói a legelő rendezést komolyan elkezdnek és becsületesen végrehajtják: milliőkkel gyarapodna a nemzetvagyon. Soha minálunk istállózással állatnevelés nem fog kifejlődni. Pásztor nép a magyar nép. A turáni sikon volt már karámja, gulyája. Jászolból jószágot nevelni nem tud a magyar. Legelőre van szüksége, és hogy milyen lehetetlen szociális bajokat támaszt a legelőhiány, látjuk azokon a helyeken, azokban a községekben, ahol a kapzsi földéhség a közlegelőket felszántatta. Itt ették ki, itt zsarolták ki legjobban a termőföldet, itt kevesbedik a terméshozam s itt mutatkozik rohamosan a rosszul táplálkozó nép ledegenerálódása.

Nincs előbbre való égetőbb kérdés a falusi közlegelő rendezésénél. Ott, ahol van közlegelő aránylag könnyű lesz a munka. Hiszen a közlegelőnek voltaképpen nem is kell egyéb, minthogy ne nézzék egészen Csáky szalmájának. Egy kis fűmagvetés, boronálás, gyomirtás és okos legelőtartás elégséges. Nehezebb a kérdés rendezése ott, ahol nincs legelő. Ott vétel, bérlet, csere utján kell azt biztosítani. És nem is lenne ez a kérdés magyar kérdés, ha menten azt nem várnók: „No, állam adj!” Hát igen. Az állam e részben is siet a legelőrendezéssel járó nagy érdekek megmentésére és a vételre kedvezményes államkölcsönt engedményez, sőt az annuitásoknál a kamatterhek egy részét vállalja.

Elvárjuk a közügyek hivatásos gondozóitól, hogy a választások zajában is fontossága szerint ügyet vetnek erre a vitalis, erre a mindenkit érdeklő dologra.

Egy tapasztalt háziasszony itélete:

A Kathreiner-féle Kneipp máltás-kávé azon mindennapi ital, mely férjemenk munkarejét és jóhangulatát megtartja, mely mellett a gyermekek a legboldogabban fejlődnek, amellyel a gazdaságban sokat megtakarítok és a mely mindnyájunknak napról-napra jobban izlik.

Közgazdaság.

A Triesti Általános Biztosító Társulat. (Assicurazioni Generali) f. évi március hó 17-én tartott 78-ik közgyűlésén terjesztettek be az 1909. évi mérlegek. Az előttünk fekvő jelentésből látjuk, hogy az 1909. december 31-én érvényben volt életbiztosítási tőkeösszegek 1.034.103.236 korona és 09 fillért tettek ki és az év folyamán bevett díjak 45.594.164 korona és 37 fillérre rugtak. Az életbiztosítási osztály díjtartaléka 20.902.175 korona 14 fillérrel 304.144.877 korona 43 fillérre emelkedett. A tűzbiztosítási ágban, beleértve a betörés- és tűkörűveg biztosítást a díjbevétel 18.260.118.363 korona biztosítási összeg után 30.032.501 korona 57 fillér volt, miből 11.650.831 korona 96 fillér viszontbiztosításra fordított, úgy, hogy a tiszta díjbevétel 28.381.669 korona 61 fillérre rugott és ez összegből 13.658.715 korona 83 fillér mint díjtartalék minden tehertől menten jövő évre vitetett át. A jövő években esedékessé váló díjkötelezvények összege 127.799.977 korona 76 fillér. A szállítmánybiztosítási ágban a díjbevétel kitett 3.851.471 korona 90 fillért, mely a viszontbiztosítások levonása után 1.772.890 korona 57 fillérre rugott. Károkért a társaság 1909-ben 38.550.375 korona 41 fillért és alapítása óta 977.344.967 korona 32 fillért fizetett ki. E kártérítési összegből hazánkra 192.489.457 korona 63 fillér esik. A nyereség tartalékok közül, melyek összesen 24.677.880 ko-

Telefon szám: 146.

HUSVÉTI KIÁLLITÁS!

A közelgő husvétii ünnepekre a **Poór-féle cukrászdában Nyitrán, Bottyán-utca 4. Galgócon, Erzsébet-u. 7.**

szám alatt elegáns selyem, atlasz, csokoládé és cukor-tojásokból, valamint művészileg készített egyéb csokoládé és cukor nippek dús és izléses kiállítását latható. — Ugyanott szebbnél-szebb bonbonierek, Gerbaud, Lindt és Gala Peter-féle csokoládék, desszertek és mindenféle cukor különlegességek nagy választékban s ami a fő igen olcsón beszerezhetők pontos kiszolgálás mellett. **Ünnepi kalácsok, torták mindenkor megrendelhetők és kívánatra házhoz is szállítatnak.**

A közönség kényelmére

üzletembe bevezetttem a telefont így úgy hogy az egész megye bármely részéről jövő telefon megrendeléseket is a leggyorsabban teljesíthetem. **Nyitrai telefon szám 146.**

KRAMMER ADOLF ÉS FIAI CÉG

HID-UTCA 16. SZ. NYITRÁN TÓTH VILMOS-U. 39

Ajánlja legjobb minőségű

hordó- és palacksőreit

valamint dúsán felszerelt

épület-, tűzifa- és kőszén-raktárát.

Képviselő-ügynököt

keresünk Nyitrán, egész vármegyére kiterjedőleg, a ki mellékfoglalkozásként rendkívül kedvező jelzálog- és váltóhitel-kölcsönök közvetítésével, célirányunknak megfelelő eljárás mellett eredményt s ezzel járó szép jövedelmet érhetne el. — Jelentkezőknek kimerítő felvilágosítással szolgálunk.

Pozsonyi Jelzálog Hitel és Pénzügyi Intézet.

Az 1896-iki ezredéves, az 1897-iki és az 1900-iki párisi világkiállításon kitüntetve.

Magyar királyi országos központi minta-pince aszú, szamorodni csemege, asztali kitűnő minőségű

palack borok kaphatók:
Pécs Ede fűszerkereskedő és szőlőbirtokosnál Nyitrán.

Tokaji aszú	frt	2.50
Tokaji	"	1.25
Tokaji szamorodni édes	"	1.70
Tokaji másolás édes	"	1.80
Tokaji szamorodni	"	1.00
Leányka bor fehér	frt	1.00
Grinádi	"	-.75
Neszmélyi	"	-.65
Villányi	"	-.75
Szegzárdi	"	-.75
Chateau Palugyai	"	1.40
Zoborhegyi:		
Burgundi vörös	frt	-.65
Arany göhér fehér	"	-.55
Zobor gyöngye	"	-.55
Zobor ujhelyi	"	-.45

128. 29—52.

HROMY ANTAL

okl. kőmives-mester és építési vállalkozó
NYITRÁN, III., UJ-UTCA.

Elvállal minden az építészeti és kőmives-szakmába vágó kisebb és nagyobb munkát úgy helyben mint vidéken; hidak építését a legújabb módszer szerint; beton és vasbeton-munkát és hidakat.

Költségvetéssel és tervekkel készséggel szolgálhat.

6. 14-24.

JÁKOB JÓZSEF nyitrai órák üzletét

a jelenlegi épület lebontása miatt f. évi április 10-től kezdve a Bottyán-utcából a

Rév-utca 7. számú házba helyezte át.

49. 2-2

Gróf Esterházy Ferencz pezsgőgyára Tata.

Forgalomba hozza az 1906-iki

Lakodalmos (édeses) }
Aldomás (savanykás) } **jegyű pezsgőit,**
Billikom (száraz) }

89. 7—26.

melyeket kizárólag az uradalom somlói, neszmélyi, devecseri, baji, tatai, bánhidai szőlőiben

champagne szerűen szüretelt boraiból teljesen francia módon készített és kiválóan jók.

Nyitrán kapható: Csernyák István Fia cég üzletében.
Vezérképviselő: KOLB LAJOS, Budapest, Barcsay-utca 6.

Akinek fájós lába van és mégis kényelmes, jó és szép formájú divatos cipőt

akar viselni, az forduljon

Szöke Antal

ortopéd- és műcipészhez
Nyitra, Tóth Vilmos-u. 21.
(Stefkovits-féle házban)
és tegyen próbarendelést.

45. 4—26.

Csizmák, vadász-cipők angol és amerikai szabás szerint a legdivatosabban és szakavatottan készíttetnek. Különböző cipő-krémek állandóan raktáron tartatnak. Cipőfelsőrészek mérték szerint a legszebb és legdivatosabb kivitelben készíttetnek.

Szolid és pontos kiszolgálás!

Gombárik István

úri és női fodrász

Nyitrán, Tóth Vilmos-utca 11. sz.

Ajánlja a mai kor igényeinek teljesen megfelelő higiénikusan berendezett

díszes úri és női fodrász-termét.

Végez és raktáron tart mindennemű szakmába vágó úri és női hajmunkát, úgymint hajbetétet, frizeteket, loknikat, frufrukat, egész és félpárokákat, hajfonatokat minden színben, női fésülést, haj- és szakálfestést, ugyancsak tyúkszemvágást jutányos áron.

129. 30—52.

Vesz vágott és kifésült haját.

Előfizetéseket üzleten kívül is elfogad.

Minden előfizető a kiszolgáláshoz szükséges keféket, fésűket, hajport, bajuszkötőt, szivacsot s a többi tartalmazó fiókot kap.

Kifésült hajból fonatokat, loknikat s egyéb hajmunkákat a lehető legolcsóbban készít.

Hajfestékek mindenféle színben állandóan raktáron tartatnak.

Szolid és pontos kiszolgálás!

Huszár István könyvnyomdája Nyitrán.

HIRDETÉSEK

a „NYITRAMEGYEI SZEMLE” számára igen jutányos áron felvételnek Nyitrán, Huszár István úr könyv- és papirkereskedésében, ugyanitt a lapra is elő lehet fizetni.

WEIGL ANTAL

PAPI- ÉS POLGÁRI RUHAKÉSZÍTŐ
NYITRÁN, MEGYEHÁZ-UTCA.

Ajánlja dús raktárát angol és hazai gyártású szövetekből és mindennemű

szőrmékből.

Készít úgy egyházi mint világi urak részére őszi és tavaszi

felöltőket,

téli és nyári idényre divatos

öltönyöket,

továbbá: reverendákat,

cimadákat, biretumokat,

mucetumokat, bundákat

stb. izlésesen, pontosan és

a legjutányosabb áron.

Vidéki rendeléseket pontosan és

a lehető leggyorsabban eszközöl.

2. 14—52.